

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ В КОНТЕКСТІ БОРОТЬБИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Актуальність проблеми. Дослідження сутності національної ідеї відноситься до актуальних проблем сучасного українського суспільства. Адже формування національної ідеї відноситься як до історичного, так і до політичного і філософського спрямувань. Тому це питання є пріоритетним сьогодні.

Опираючись на дослідження філософів, істориків, політологів можна впевнено стверджувати, що могутність держави полягає у наявності в її громадян усвідомлення їхнього місця у житті та їхньої цінності в розбудові держави.

Варто зазначити, що у ХХІ столітті українська національна ідея стала ключовим аспектом та орієнтиром для випробуванням на світовій арені. Тому необхідно формувати і прививати любов до Вітчизни протягом усього життя. Адже спроби нівелювання національної ідеї, в підсумку можуть загрожувати суверенітету країни.

Дослідженням української національної ідеї займалися такі науковці як: Андрущенко В., Безотосний М., Вовканич С., Забужко О., Качури Н., Кремень В., Кресін І., Крисаченко В., Матвієнко П., Мораль М., Пасічник В., Пашкова О., Римаренко Ю., Рудакевич О., Рудич Ф. та багато інших.

Мета дослідження: соціально-філософський аналіз сутності національної ідеї.

Завдання дослідження: проаналізувати вагомість національної ідеї та її значимість у період боротьби за незалежність.

Об'єкт дослідження: духовна та політична сфера українського суспільства.

Предмет дослідження: особливості та специфіка національної ідеї в контексті боротьби за незалежність України.

Перш за все, потрібно мати розуміння, що таке «національна ідея». Морарь М. дає наступні визначення національної ідеї :

1) система ціннісних орієнтирів, що полягає в урахуванні інтересів усіх верств суспільства, усіх народів;

2) форма державного самоусвідомлення народу, показник того, як народ розуміє себе, своє місце і роль у світі [1, с. 392].

Зупинимось на цінностях формування національної ідеї. Варто зазначити, Україна від часів свого заснування змушена боротися за існування на мапі світу. Але це дає змогу чіткіше відслідкувати генезис формування національної ідеї.

Для того, щоб провести червону нитку між періодами і довести, що незалежно чи це XVII чи ХХІ століття – основою зброєю є не атомна, біологічна чи ядерна, а саме національна самобутність. Проте варто додати, що, наприклад, за часів Богдана Хмельницького національна ідея українців формувалася із власного бачення проблем і світу. Зараз ситуація кардинально змінилася.

У сучасному світі йде надзвичайно сильна інформаційний вплив зі сторони Росії. Все це робиться для того, аби нав'язати нам – українцям проросійську ідею. Адже люди самі не помічають того, як піддаються впливу інформаційної пропаганди. Тому станом на сьогодні, Росія спрямовує свої дії на знищення національної ідентичності українців через ЗМІ. Звідси випливає питання, чому Росії так чітко визначила свій напрям агресії. А відповідь проста. Доки є національна ідея – доти є держава. Цінність самоідентичності є безмежною. Адже це, як було написано раніше, наймогутніша зброя держави.

Зміст української національної ідеї в теперішніх умовах визначається самоусвідомленням нацією ролі власної суверенної держави як гаранта гідності людини і фактору стабільності в Центральній Європі, а також на теренах цілого континенту. Інакше кажучи, українська національна ідея змикається з ідеєю державною і переходить у національно-державну ідею [2, с. 102].

Об'єднання суспільства задля побудови держави - альтернативна умова для збереження і розвитку України як повноцінної держави на мапі світу. Без такого чинника як консолідація суспільства неможливо досягти основних стратегічних цілей, тому, що це є необхідною передумовою для стабільного політичного розвитку. Але водночас консолідацію не можна штучно створити, адже неможливо насильно нав'язати дух патріотизму та поваги до держави.

Безперечно, що національна ідея стоїть на шляху формування громадянського суспільства. Для побудови такого суспільства основним завданням є об'єднання українського народу. Потрібно вжити заходів щодо усунення певних розбіжностей між громадянами західних і східних регіонів України, прихильників численних релігійних конфесій, представників різних політичних сил, соціальних прошарків тощо [3, с. 27]. Сучасна українська національна ідея має бути сукупністю загально визначених світовою спільнотою справжніх демократичних принципів.

Також, українська ідея потребує осучаснення уявлень про самоусвідомлення і пристосування до будь-яких викликів у період існування держави – як політичних, так і загально-соціальних, з якими вже стикнулася Україна на початку ХХІ ст.

Адже на сучасному етапі розвитку нашого суспільства менталітет людей відіграє також важливу роль як регулятор економічних, політичних та культурних подій. Саме через особливості українського менталітету: панування консерватизму, уповільненості й зваженості, важко реформувати світогляд громадян. Оскільки вищевказані фактори не дають змоги розвивати країну із бажаною динамікою, ініціювати впровадження в життя інноваційних політичних, соціальних та інформаційних технологій [4, с. 70].

Висновок. Отже, враховуючи сучасний стан української держави, пріоритетним є питання цінності національної ідеї, тому варто приділяти багато уваги усвідомленню українцями їхньої ідентичності. Це можна зробити наступним чином. А саме – формувати національну свідомість змалечку. Це дасть чітке усвідомлення менталітету власного народу та історії своєї держави. Оскільки, саме героїчн є й унікальне минуле нашої країни вирізняє нас на мапі світу. Також, прищеплювати дітям любов до Батьківщини. Тому що тільки у власній країні ми можемо почуватися вільно і лише тут нас будуть сприймати як повноправних громадян.

Тому цінність української національної ідеї є вагомою. Адже це головна зброя кожного народу. Лише розвиток і наголошення на її цінності – шлях прогресивного розвитку України як самостійної держави. Оскільки, від стану національної свідомості та ідеї залежить рівень економіки, культури й загалом стану держави.

Список використаних джерел

1. Морарь М. В. Національна ідея як фактор консолідації українського суспільства. *Збірник наукових праць: «Гілея: науковий вісник»*. Київ, 2020. Вип. 131 (№ 4). С. 391-394.
2. Калиновський Ю. Ю. Національна ідея як ціннісна детермінанта державотворчого процесу в Україні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Харків, 2016. № 1. С. 98-105
3. Коваленко В. Сучасна українська національна ідея як невід'ємний чинник побудови громадського суспільства. *Віче*. 2011. №23. С.23–27. URL: file:///C:/Users/HP/Downloads/viche_2011_23_14.pdf
4. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: моногр. : авт. колектив : О. М. Рудакевич (керівник) та ін. Тернопіль, 2015. 256с.
5. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації : монографія / Т. В. Гончарук-Чолач та ін.; за ред. проф. О. М. Рудакевича. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 338 с.